

A close-up, artistic photograph of a horse's head, focusing on the eye and the leather halter. The horse has a light brown coat. The halter is made of dark brown leather with a brass-colored buckle. The background is a soft, out-of-focus light blue and white.

Equus

Peter Shaffer

RÁDOBYDIVADLO
KLAPÝ

POZNÁMKA KE HŘE :

“Asi před dvěma roky jsem jednou jel o víkendu s přítelem kolem jakýchsi stájí a jemu to náhle připomnělo odstrašující zločin. Znal z toho celého jen jeden strašný detail a ta jeho zmínka o tom netrvala víc jak minutu ale i to bylo dost, aby to ve mně zanechalo mocný dojem. Čin spáchal před několika lety vyšinutý mladík. Pár měsíců nato můj přítel zemřel. Nemohl jsem si tedy ověřit to, co mi vykládal. Měl jsem k dispozici jen tu jeho kusou zmínku o oné strašné události a pocity, které to ve mně vyvolalo. Čím dál tím víc jsem si uvědomoval, že bych to rád interpretoval nějakým vlastním způsobem. Musel jsem si vytvořit takový duševní svět, v němž by ten skutek byl pochopitelný. Veškeré osoby i události ve hře EQUUS jsou mým výmyslem, až na ten zločin; a i ten jsem si přizpůsobil, aby odpovídal mým představám. Jsem teď vlastně rád, že jsem si nikdy nemohl detaily skutečného příběhu ověřit, neboť mi nakonec šlo čím dál tím víc o prošetření něčeho jiného. Měl jsem při práci na konečné verzi hry to štěstí, že jsem mohl těžit z rad a odborných připomínek uznávaného dětského psychiatra. Uvědomil jsem si přitom také, že psychiatři jsou nesmírně rozmanité plemeno, uplatňující ve své profesi nejrozmanitější metody a techniky. Martin Dysart je prostě nějaký lékař v nějaké nemocnici. Přebírám zodpovědnost jak za něho, tak i za jeho pacienta.”

Peter Shaffer

PETER SHAFFER (15.5.1926) Narodil se v bohaté židovské rodině v Liverpoolu v Anglii jako o pět minut mladší dvojče méně známého spisovatele Anthonyho Shaffera. Vystudoval St Paul's School v Londýně a historii v Cambridgi. Než byl objeven jeho literární talent, pracoval nejprve v řadě profesí jako horník, prodavač v knihkupectví nebo asistent v Newyorské veřejné knihovně.

V roce 1954 Shaffer napsal, prý ze zoufalství, hru Slaná země. Byla inscenována v londýnském West Endu a posléze se objevila také na obrazovkách televize BBC. Shaffera tento úspěch povzbudil a rozhodl se i nadále pokračovat v tvorbě divadelních her. Přestěhoval se do New Yorku, kde se však stále živil všelijak, než konečně prorazil hrou Cvičení pro pět prstů (Five Finger Exercise, 1958). Ale to bylo opět doma, v Anglii. Hra se okamžitě stala hitem a získala ocenění Evening Standard Drama Award.

"V divadle nemá Londýn konkurenci. Londýnské publikum si nenechá nic namluvit, je chytřejší, nezávislejší a podle toho vypadá repertoár," píše ódy na místní diváky sir Shaffer.

V New Yorku, na který jinak nedá dopustit, se podle něj lidé více řídí kritikovým "jít, nebo nejít". A to nikdy nechtěl riskovat. Proto bylo Cvičení pro pět prstů uvedeno na Broadwayi až o rok později a poté v roce 1962 zfilmováno. Tento moment považuje Shaffer za opravdový počátek své kariéry.

Následovaly komediální aktovky Soukromé ouško (The Private Ear, 1962) a Veřejné oko (The Public Eye), které se také dočkaly filmové podoby.

"Rád píšu komedie, ačkoli jsem jich napsal málo," svěřil se v roce 1997 při jedné ze svých několika návštěv Prahy.

Pověst satirika potvrdil i v Černé komedii (Black Comedy, 1965). Avšak nejvíce Shaffera proslavily dvě tragédie - drama Equus (1973), kde sedmnáctiletý ošetřovatel Alan Strang nepochopitelně oslepí několik koní, se hrálo na Broadwayi více než tisíckrát a následně pak Amadeus (1979), fascinující příběh setkání geniálního Mozarta s průměrným hudebníkem Salierim. Obě hry byly také zfilmovány. Amadeus v roce 1984 (režie Miloš Forman) a Equus v roce 1977 v režii Sydney Lumet (psychiatra Martina Dysart hraje Richard Burton a Alana Stranga vynikajícím způsobem Peter Firth).

Shafferův rukopis se postupně vyvíjel. Zpočátku převažoval žánr komedie a černé frašky, postupně si autor vytvořil styl charakteristický ojedinělou kombinací filozofického pohledu a satirického přístupu. Pro Shaffera, který se netají svou homosexualitou, jsou typické opakující se dvojice mužských postav, které využívá k modelovému střetu dvou protichůdných a vzájemně se doplňujících životních postojů. Přestože je jeho tvorba žánrově a stylově neobyčejně pestrá, jedna věc zůstává konstantní totiž téma. V centru dramatikovi pozornosti se vždy znovu ocitá věřící, dalo by se říci až vírou posedlý blázen v konfliktu se světem zdánlivé normalnosti, konvenčnosti, konformity. Ztráta víry, smysluplnost jejího hledání, obtížnost tohoto zápasu ve světě, v němž převládá racionalita, skepse, módní cynismus, to jsou témata, která Shaffera dramatika nepřestávají vzrušovat od počátku jeho tvorby.

Některé další hry: Královský hon na slunce (The Royal Hunt of the Sun, 1964), Locika a libeček (Lettice and Lovage, 1987), Dar Gorgony (The Gift of the Gorgon, 1995). Dohromady se svým bratrem Anthony Shafferem píše romány pod společným jménem Peter Anthony.

/zdroje textu: ČTK; Slovník spisovatelů, Libri, Praha

Rádobydivadlo Klapý uvádí hru

Peter Shaffer

Equus

Překlad Ivo T. Havlů * Dramaturgická úprava, scéna a režie
Jaroslav Kodeš * Hudba a zvukové efekty Vladimír Zahradníček
a Josef Plechatý * Zvuk, osvětlení a výroba scény Pavel Hurych

Hrají :

Martin Dysart - psychiatr	Ladislav Valeš
Alan Strang	Vít Šťastný
Frank Strang - jeho otec	Jaromír Holfeuer
Dora Strangová - jeho matka	Liběna Štěpánová
Hesther Salomonová - soudkyně	Eva Kodešová
Jill Masonová - ošetřovatelka koní	Veronika Týcová,
	Lenka Svobodová - Šťastná
Harry Dalton - majitel stájí, kůň Nugget	Pavel Macák
Zdravotní sestra	Petra Znamenáčková

Předpremiéra 28. 10. 2006 Kulturní dům Klapý
Premiéra 14. 11. 2006 Vrchlické divadlo v Lounech

Dysart:

*„...pořád mi bude znít v uších ten hlas Equua.
„Proč já? ...Proč já? ... Vysvětli mě! Dobrá
– vzdávám se. Řeknu to... V podstatě nevím
co tu dělám a přesto dělám věci podstatné.
Věci zásadní, konečné a neodvolatelné.
Stojím ve tmě s bodcem v ruce a bodám do
cizích hlav. Potřebuju nějak v té tmě
prohlédnout... Jak?...A co je to vlastně za
tmu?... Nemohu ji nazvat Božím
rozhodnutím? Tak daleko jít asi nemohu.
Vzdávám jí však stejný hold. Hryžu teď v
zubech tohle udidlo. A už nikdy se ho
nezbavím.“*

Děkujeme vedení města Louny a Vrchlického divadla v
Lounech za poskytnutí zázemí a všem sponzorům za
věnovanou materiální i finanční pomoc.
Zvláště děkujeme firmě Elektromontáže Procházka
Radovesice a Obecnímu úřadu Klapý.

Grafika: Pavel Macák